

**Şehir ve Bölge Planlama Bölümü Öğrencileri
Bitirme Projesi Yarışması
2022**

**RUMUZ
12543**

Açıklama Raporu

**TÜRKİYE PLANLAMA OKULLARI BİRLİĞİ
Şehir ve Bölge Planlama Bölümü Öğrencileri Bitirme
Projesi Yarışması 2022**

ÖZET	1
1. GİRİŞ	2
2. AMAÇ, KAPSAM, HEDEFLER	2
2.1. AMAÇ	2
2.2. KAPSAM.....	2
2.3. HEDEFLER.....	2
3. ÇALIŞMANIN YÖNTEMİ	2
3.1. BOĞAZİÇİ ALANI	3
3.1.1. BOĞAZİÇİ’NİN YERİ VE ÖNEMİ	3
3.1.1.1. Coğrafi Konumu Açısından Önemi	3
3.1.1.2. Sosyo-Kültürel Açısından Önemi.....	3
3.1.1.3. Politik Açısından Önemi	3
3.1.2. BOĞAZİÇİ’NİN TARİHSEL SÜRECİ	3
3.1.2.1. Bizans Dönemi.....	4
3.1.2.2. Osmanlı Dönemi.....	4
3.1.2.3. Cumhuriyetten Günümüze	4
3.2. TEMATİK EKSEN: KENTSEL SİLÜET VE İMAJ.....	4
3.3. BOĞAZİÇİ ALANI TEMATİK EKSEN ANALİZLERİ.....	5
3.3.1. BOĞAZİÇİ SİLÜETİNİ OLUŞTURAN ETMENLER.....	5
3.3.1.1. Doğal Etmenler.....	6
3.3.1.2. Sosyo-Kültürel Etmenler	6
3.3.1.3. Mekânsal ve Mekânı Yönlendiren Etmenler	7
3.3.2. TARİHSEL SÜREÇTE BOĞAZİÇİ’NİN SİLÜET DEĞİŞİMİ	7
3.3.2.1. Bizans Dönemi	7
3.3.2.2. Osmanlı Dönemi.....	7
3.3.2.3. Cumhuriyet Dönemi ve Günümüz.....	8
3.3.3. SENTEZ ve GZFT ANALİZİ.....	10
4. PLANLAMA YAKLAŞIMI	12
4.1. VİZYON.....	13
4.2. HEDEF, STRATEJİ VE EYLEMLER.....	13
5. FİKİR PROJESİ	14
5.1. ÇALIŞMA ALANI.....	14
5.1.1. Çalışma Alanı Önemi ve Seçilme Nedenleri.....	15
5.2. ÇALIŞMA ALANI ANALİZLERİ	16
5.2.1. Çalışma Alanı ve Silüet	16
5.2.2. Çalışma Alanı ve İmaj	17
5.2.3. Yapı Ölçeğinde Analiz Çalışması.....	18
5.2.4. Ulaşım Bağlantıları ve Doluluk Boşluk Durumu	18
5.2.5. Kat Adedi ve Yapı Durumu.....	19
5.2.6. Arazi Kullanımı, Anıtsal Ögeler ve Tescil Durumu	19
5.3. FİKİR PROJESİ.....	19
KAYNAKÇA	23

ÖZET

Boğaziçi Alanı'nın Kentsel Silüet ve İmaj Tematik Ekseninde Değerlendirilmesi adlı çalışmanın konusu, silüet ve imaj değerlerini biçimlendiren etmenler kapsamında Boğaziçi'nin alanının analiz edilmesi ve Boğaziçi'nin Silüet ve İmaj değerlerinin korunmasına yönelik olarak yapılacakların belirlenmesi üzerine gelişmiştir.

Yapılan analizler sonucunda Boğaziçi alanının tarihsel süreç içerisinde değişim gösteren silüet ve imaj değerleri ile günümüz mevcut durumu hakkında bilgiler edinilmiştir. Boğaziçi alanının geçmişten günümüze yasa ve planlara bağlı olarak gelişme göstermiştir. Bizans döneminden Osmanlı dönemine kadar doğal ve seyrek yerleşimlerin görüldüğü Boğaziçi'nde, Cumhuriyet dönemiyle birlikte yoğun yapılaşmalar görülmüştür.

Boğaziçi Alanı sınırlarının ilk olarak çizildiği 1983 yılından sonra alınan yanlış kararlar ile İstanbul kentine yapılan yatırımların olumsuz mekânsal tezahürleri görülmeye başlanmıştır. Sahip olduğu tarihi, kültürel ve doğal değerleri, yanlış yasa ve planlar sonucunda gölgelenmiş ve yok olmaya yüz tutmuştur. Boğaziçi alanının sahip olduğu değerlerin korunması için her ne kadar yasalar ve planlar hazırlansa da, denetim ve takip yetersizliğinden dolayı korunması pek mümkün olmamıştır.

Yapılan çalışma kapsamında, Kentsel Silüet ve İmaj temasında analiz edilen Boğaziçi alanı için planlama yaklaşımları geliştirilmiştir. Geliştirilen planlama yaklaşımının uygulanabilirliğini kanıtlar nitelikte Boğaziçi alanından Kentsel Silüet ve İmaj açısından önemli olan Beykoz kıyı alanında Fikir Projesi Geliştirilmiştir.

Beykoz kıyı alanında geliştirilen fikir projesi ile Silüet ve İmaj değerleri yapı ve kent ölçeğinde analiz edilmiş, planlama ve tasarım önerileri geliştirilmiştir. Tasarım önerisinde kentsel alanda sürdürülebilir kararlar ve tasarımlar geliştirilmiş; kıyı alanında da Boğaz'ın (karşı kıyının) silüet ve imaj değerlerinin algılanmasını kolaylaştıracak ve sahip olduğu potansiyeli değerlendirecek detaylı kıyı tasarımı hazırlanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Boğaziçi, kentsel silüet ve imaj, kentsel tasarım

1. GİRİŞ

İstanbul; tarihsel süreç içerisinde sahip olduğu birikimi, dünya üzerindeki coğrafi konumu ve işlevsel yapılanması ile bir dünya kentidir. Kıyı kenti olması ve boğaz kenti olması sebebiyle keşfinin ilk yıllarından bugüne kadar birçok kültür tarafından yoğun ilgi görmüştür.

İstanbul'un sahip olduğu imaj ve silüet değerlerinin önemli bir bölümünü Boğaziçi üstlenmektedir. Tarihi zenginliğin bir sembolü olan mimari yapılar, yalılar ve doğal peyzaj alanları; uzun yıllar boyunca Boğaziçi'nin kimliğini oluşturmuşken, günümüzde gecekondular, apartmanlar ve gökdelenlerin silüete dahil olduğu bir yerleşim bölgesi halini almıştır. Yeşil alanların azaldığı, düşeyde ve yatayda beton yapılaşmanın arttığı Boğaziçi'nin, sahip olduğu silüet, bu sebeplerden kaynaklı deformasyona uğramıştır.

Kentte bulunan mevcut yerleşimler, farklı tasarım yaklaşımları, imaj verileri kent bileşenleri kentin karakterini oluşturur. Bu yaklaşımlardan en önemlilerinden biri de kent silüetidir. Dünya üzerindeki bilinen önemli kentlerin her birinin kendine özgü bir silüeti vardır. İstanbul'un silüetinde büyük payı olan Boğaziçi, günümüzde farklı kültürlerin uygunluğu gözetilmeyen yapılaşmalarıyla özgünlüğünü kaybetmeye yüz tutmuştur.

Hazırlanan çalışma ile, Boğaziçi alanının kentsel imaj ve silüet teması üzerinden mevcut durum analizleri, tarihten günümüze silüet ve imaj öğelerini etkileyen kararlar ve yasalar irdelenerek analizler yapılmıştır. Ardından yapılan çıkarımlar ile planlama yaklaşımı geliştirilmiş ve kentsel ölçekte kentsel tasarım çalışması yapılarak fikir projesi hazırlanmıştır.

2. AMAÇ, KAPSAM, HEDEFLER

2.1. AMAÇ

Boğaziçi'nin tarihi süreç içerisinde sahip olduğu silüet ve imaj değerlerinin günümüze kadar geçirdiği değişimlerin analiz edilmesi; Boğaziçi silüetinin oluşum sürecinin tarif edilmesi ve süreç sonunda bugün mevcut durumunun hangi yasa ve mevzuatların yönlendirdiğinin irdelenmesi; yapılan çıkarımlar doğrultusunda üst ölçek planlama yaklaşımının geliştirilmesi ve belirlenen vizyon doğrultusunda alt ölçekte fikir projesi geliştirilmesi.

2.2. KAPSAM

Çalışma kapsamında, Boğaziçi alanı için belirlenen Kentsel Silüet ve İmaj tematik eksenini için bir çıktı olması adına; Boğaziçi Alanı ve belirlenen tematik eksen üzerine literatür taraması yapılmış, Boğaziçi alanı tematik eksen analizleri ile birlikte sentezlenerek çıkarımlar elde edilmiştir. Yapılan çıkarımların ardından planlama yaklaşımı geliştirilerek vizyon belirlenmiş ve eylem programı hazırlanmıştır. Eylem programının optimum düzeyde etki edeceği, Boğaziçi alan sınırları içerisinde kalan bir bölge seçilerek fikir projesi tasarımı yapılmıştır.

2.3. HEDEFLER

Kentsel silüet ve imaj temasının en belirgin örneklerinden olan Boğaziçi alanının mevcut durum analizinin yapılması ve belirlenen tematik eksen kapsamında incelenmesi hedeflenmiştir. Belirlenen tema kapsamında incelenen Boğaziçi alanı için yapılan çıkarımlar sonucunda kentsel silüet ve imaj öğelerini korunmasını sürdürülebilirliğini sağlayacak planlama yaklaşımı ve kararlarının geliştirilmesi hedeflenmiştir. Geliştirilen plan kararlarının uygulanabilirliğini kanıtlar nitelikte olacak alt ölçek kentsel tasarım çalışması da yapılması hedeflenmiştir.

3. ÇALIŞMANIN YÖNTEMİ

Yapılan çalışmada yöntem olarak yukarıda da belirtildiği gibi sırasıyla çalışma alanı mevcut durumunun ve belirlenen tematik eksenin literatür araştırması yapılacaktır. Ardından çalışma alanı ile tematik eksen ilişkisi kurularak sentezlenecektir. Sentezlenen bilgilerden yapılan çıkarımlar, bir sonraki bölüm olan "Planlama Yaklaşımı'na" öncülük edecektir

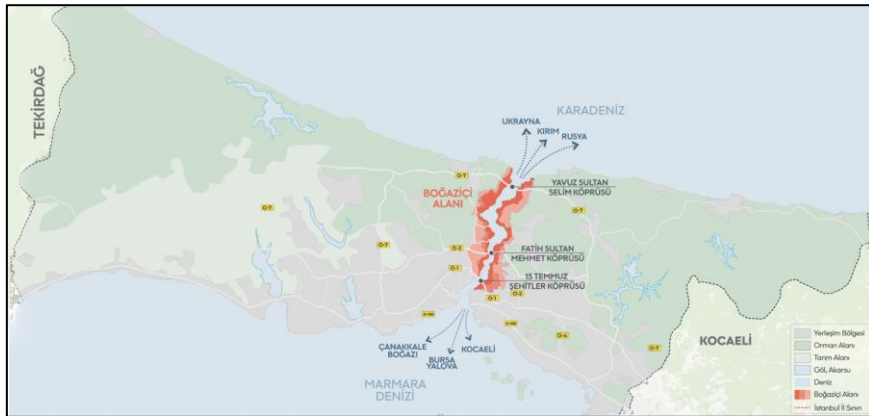
3.1. BOĞAZİÇİ ALANI

3.1.1. BOĞAZİÇİ’NİN YERİ VE ÖNEMİ

İstanbul kenti denizlerle çevrili olması ve kıyıya özgü yaşam alanı olduğu için dünyaca bilinen bir kenttir. Marmara denizi, Karadeniz ve bu denizler arasında geçişi sağlayan Boğaziçi İstanbul’un kıyılarını oluşturmaktadır. Boğaziçi bölgesi tarihi ve doğal özellikleriyle birlikte tarih boyunca farklı uygarlıkları içerisinde barındıran bir yerleşimdir. Asya ve Avrupa kıtalarını su yolu ile birbirinden ayıran, aynı zamanda köprüler ile birbirine bağlayan Boğaziçi, coğrafi konumu açısından, diğer bölge ve ülkelerin ekonomik faaliyetleri için geçiş oluşturduğundan politik açıdan, tarih boyunca ve günümüzde farklı kültürden insanların yaşamasıyla farklı yapılaşmalar olduğundan sosyo-kültürel açıdan önem taşımaktadır.

Şekil 3. 1 İstanbul’un Türkiye’deki yeri

Şekil 3. 2 Boğaziçi’nin İstanbul’daki yeri

3.1.1.1. Coğrafi Konumu Açısından Önemi

İstanbul, coğrafi konumu açısından dünya üzerinde çok önemli bir yere sahiptir. İki kıtayı, iki denizi birleştiren bir su yolu ile bölen Boğaziçi, tarih boyunca birçok medeniyete ev sahipliği yapmış. İstanbul’un bir dünya kenti olmasını sağlayan en önemli faktör de Boğaziçi’dir.

3.1.1.2. Sosyo-Kültürel Açıdan Önemi

Boğaziçi, tarihi süreç içinde Coğrafi konumundan dolayı Doğu ve Batı medeniyetlerine ev sahipliği yapmıştır. Farklı kültürlerin farklı oluşumlarıyla günümüz Boğaziçi silüeti oluşmuştur. En önemli özellikleri coğrafi konumu, doğal güzellikleri ve bunlarla birlikte gelişen ve sembolleşen kültürel miras zenginliğidir.

3.1.1.3. Politik Açıdan Önemi

İstanbul, iki kıtayı, iki deniz arasında sağladığı su yolu bağlantısıyla bölmektedir. Asya ve Avrupa kıtalarını karayolu bağlantıları ile Karadeniz, Marmara denizi, dolayısı ile Ege denizi ve Akdeniz’i de su yolu ile birbirine bağlamaktadır. Boğaziçi, bağlantısını sağladığı bu denizlere kıyısı bulunan bütün ülkelerin ekonomik faaliyetlerini dolaylı yoldan etkilemektedir.

3.1.2. BOĞAZİÇİ’NİN TARİHSEL SÜRECİ

Boğaziçi, geçmişten günümüze nüfus gelişimi ve fiziki yapılaşmalar açısından değişimler geçirmiştir. İstanbul kentinde milattan önce başlayan yerleşmeler ile hüküm süren devletler sırasıyla MÖ 667-MÖ 196 yılları arasında Antik Yunan, MÖ 196-395 yılları arasında Roma İmparatorluğu, 395-1453 yılları arasında Bizans İmparatorluğu, 29 Mayıs 1453-13 Kasım 1918 tarihleri arasında Osmanlı İmparatorluğu ve 1923 sonrasında Türkiye Cumhuriyeti Devletidir.

3.1.2.1. Bizans Dönemi

Bizanslılar İstanbul'da hüküm sürdükleri dönemlerde çok fazla işgal tehdidi altında olduklarından dolayı inşa ettikleri surların dışında çok fazla yerleşmemişlerdir. Bu dönemde Boğaziçi'nde tarım ve balıkçılık ile geçinen küçük yerleşim alanları ve dini yapılar inşa edilmiştir.

3.1.2.2. Osmanlı Dönemi

İstanbul'un Osmanlı tarafından işgal edildiği ilk yıllarda kentin gelişimi bir süre surlar içerisinde gelişmeye devam etmiştir. Fakat Bizans döneminde Boğaziçi'nde bulunan balıkçı köyleri bu dönemde genişleyerek nüfusunda artışlar görülmüştür.

Kayıkların yaygın kullanımıyla birlikte kıyılar arasında geçişler kolaylaşmış, Üsküdar'da yerleşim alanları daha hızlı gelişme göstermiştir. Yeni camiler, saraylar, hanlar ve külliye Üsküdar'da inşa edilmeye başlamıştır.

3.1.2.3. Cumhuriyetten Günümüze

Dünya savaşları sonrasında yaşanan olumsuzluklardan dolayı Boğaziçi halkı kıyı alanlarından göç etmeye başlamışlardır. 1923 ila 1950 yılları arası Boğaziçi'nin gelişmesi açısından durgun dönem olarak bilinmektedir. Terkedilen saraylar, yalılar ve yerleşim alanları çürümeye yüz tutmuştur.

Savaşlar sonucu Boğaziçi'nin kaybettiği nüfusun geri kazandırılması için devlet eliyle Boğaziçi'ne sanayi tesisleri inşa edilmiştir. Sanayi alanlarında çalışmak için Boğaziçi'ne gelen halk, barınma sorununu karşılamak için hazine ve özel mülkiyetlere düzensiz konutlar inşa etmişlerdir. 1950 yıllarından sonra gecekondu bölgeleri Boğaziçi'nde artış göstermiştir.

Yıllar içerisinde düzensiz yapılaşmaları kontrol altına almak ve düzenli yapılaşmayı sağlamak için birçok plan hazırlanmış, yasalar yürürlüğe getirilmiştir. Planlar ve yasaların geneli Boğaziçi'nin tarihi, kültürel ve doğal değerlerini korumayı hedeflemiştir. Ancak verilen yanlış kararlar ve kanunlardan dolayı Boğaziçi'ndeki doğal niteliği korunmuş yeşil alanlar içerisinde yapılaşmalar, apartmanlar ve gökdelenler inşa edilmeye başlamıştır.

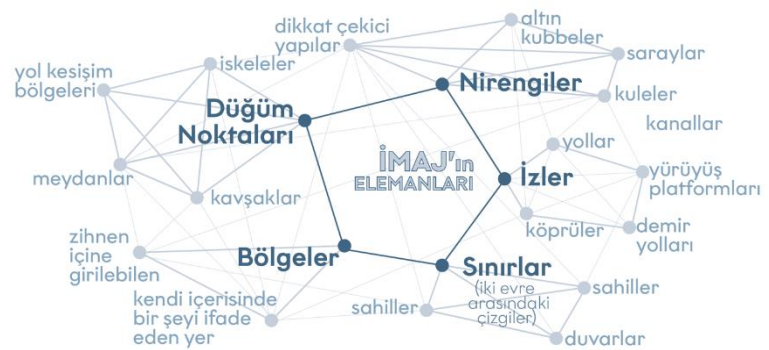
Günümüzde Boğaziçi, Boğaziçi Kanunu ile korunmaktadır. Kanun kapsamında yapılaşmalar kısmen kısıtlanmış kısmen de yasaklanmıştır. Doğal değerlerini koruyan yeşil alanların tamamı korumaya alınmıştır. Tarihi ve kültürel anıtlar da koruma altına alınmıştır.

3.2. TEMATİK EKSEN: KENTSEL SİLÜET VE İMAJ

İstanbul'un Dünya kenti olmasını sağlayan en büyük etkenlerden biri de tarihsel süreç içinde farklı toplumların kültürel yapılaşmalarını içerisinde barındırmasından kaynaklanmaktadır. Farklı kültürlerin yapılaşmaları sonucu günümüzdeki durumunun oluşmasını sağlamıştır. Birçok kültür katmanından oluşan Boğaziçi alanı, İstanbul'un dünya kentleri arasında olmasında önemli bir rol oynamaktadır. İstanbul'un Dünya'ya sunduğu silüet ve imajında Boğaziçi önemli bir rol oynamaktadır.

Yapılacak çalışmada Boğaziçi, Kentsel Silüet ve İmaj tematik eksen kapsamında incelenecektir.

Lynch'e göre şehrin imajını oluşturan elemanlar bölgeler, yollar, sınırlar, düğüm noktaları ve nirengilerdir. Kevin Lynch'in belirlediği kent öğeleri, tek olarak değil de bir bütün olarak ele alındığında kentin imajını oluşturur.

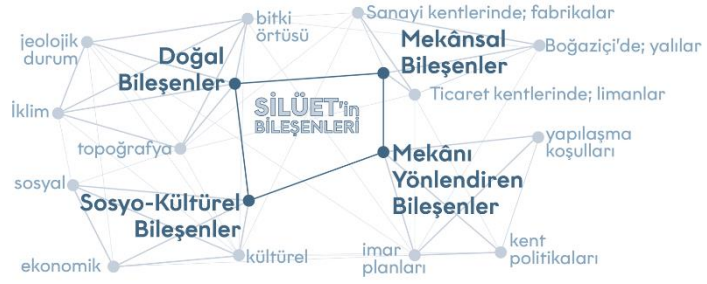

Şekil 3. 3 Kent İmajını oluşturan Elemanlar (Öğrenci Çalışması)

Silüet, şehrin resmi kimliğindeki doğal ve insan yapımı unsurlardan oluşan şehrin görünüşüdür. Yani silüet, şehrin sezgisel olarak kavranmasını sağlayan bir yapıya ve niteliğe sahiptir.

Silüetin bileşenleri; doğal, sosyo-kültürel, mekânsal ve mekânı yönlendiren bileşenler olarak ele alınabilir. Doğal bileşenleri jeolojik durum, bitki örtüsü, iklim ve topoğrafya oluşturmaktadır. Sosyo-kültürel etkenler ise toplumun

sahip olduğu sosyal, ekonomik ve kültürel durumu ifade eder. Mekânsal bileşenler yerden yere değişmektedir. Sanayi kentlerinde kentin silüetini etkileyen mekânsal yapılar fabrikalar, ticaret kentlerinde limanlar ve Boğaziçi'nde yalılar olduğu söylenebilir. Son olarak Mekânı yönlendiren bileşenler, yönetim tarafından hazırlanan imar planları, geliştirilen kent politikaları ve yapılaşma koşulları ile oluşmaktadır.

Şekil 3. 4 Silüet'in bileşenleri (Öğrenci Çalışması)

Sonuç olarak Silüet, kentin içerisinde barındırdığı doğal çevre, yapılı çevre ile içinde yaşayan toplumun sosyo-kültürel özellikleri sonucu oluşur. Kent silüetinin mevcut durumunun doğru politikalar ve planlama stratejileri korunması, geçmiş ile gelecek arasında ilişkinin kurulması için geliştirilmesi gerekmektedir. Bir dünya kenti olan İstanbul'un silüetini oluşturan Boğaziçi de kentsel silüet tematik ekseninde incelenerek doğru politikaların geliştirilerek korunması gerekmektedir.

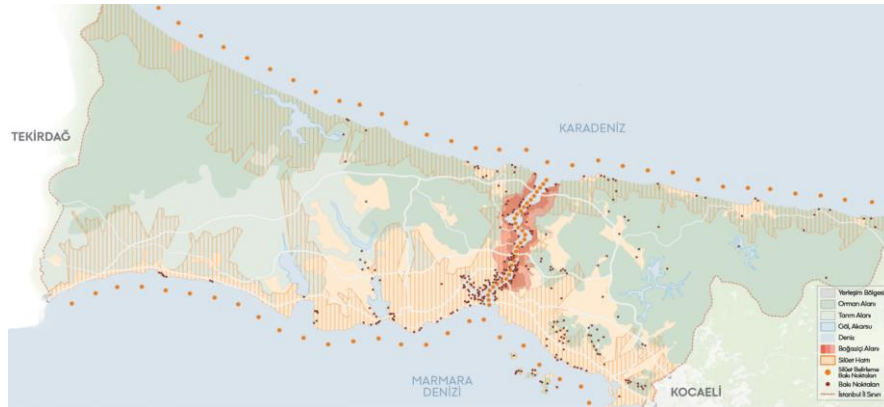
3.3. BOĞAZIÇI ALANI TEMATİK EKSEN ANALİZLERİ

Boğaziçi, karakteristik topografyasıyla Avrupa ile Asya kıtalarını birbirinden ayıran ve iki kıta arasında silüetin algılanmasını sağlayan manzara noktaları oluşturmuştur. İstanbul'un dünya kentleri arasında bulunmasının en önemli sebebi iki denizi birbirine bağlamasıyla birlikte sahip olduğu kimliktir. İstanbul'un kimliğini oluşturan en önemli faktör ise silüettir.

İstanbul Büyükşehir Belediyesi tarafından İstanbul silüetinin mevcut durumunu analiz etmek için birbiriyle bağlantılı iki farklı çalışma yapılmıştır.

Üç Boyutlu Kent Modeli çalışmasında, Boğaziçi, Marmara Denizi ve Karadeniz üzerinde, toplam 128 adet bakı noktası seçilmiştir. Bu bakı noktalarının, 66 adedi Boğaz hattı üzerinde yer almakta, Boğaz hattındaki her bir nokta hem Anadolu Yakasını hem de Avrupa Yakası'nı görmektedir. Bakı noktalarının 34 adedi Karadeniz hattı üzerinde, 28 adedi ise Marmara hattı üzerinde yer almaktadır.

Üç Boyutlu Kent Modeli çalışmasında seçilen her bir bakı noktasının bakış açılarının izdüşümü ile belirlenen hat İstanbul'un silüet hattını oluşturmuştur.

Şekil 3. 5 Üç Boyutlu Kent Modeli Çalışması Bakı Noktaları ve Silüet Hattı (İBB, 2016)

3.3.1. BOĞAZIÇI SİLÜETİNİ OLUŞTURAN ETMENLER

Boğazın sularla birbirinden ayrılan yerleşimleri kıyılarda gelişmeye başlamış ve zamanla genişleyip şekil değiştirmiştir. Boğaziçi, yerleşimi tanımlayan ve kimliğini yansıtan önemli bir oluşum olan tarihi ve doğal değerlerin varlığı ile ana hatlarıyla kanıtlanan eski bir uygarlıktır. Bununla birlikte, taslağı oluşturan ve etkileyen unsurlar, alanı etkileyen diğer unsurları ve alandaki varlıklarını da beraberinde getirir.

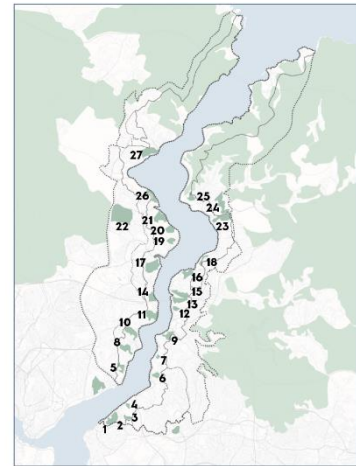

Şekil 3. 6 Boğaziçi Silüeti'nin Bileşenleri (Öğrenci Çalışması)

3.3.1.1. Doğal Etmenler

Boğaziçi'nin coğrafi özellikleri incelendiğinde, iki kıtayı birbirinden su yolu ile ayırmaktadır. Bu su yolunun uzunluğu yaklaşık 31 kilometre, genişliği ise 550 metre ile 4000 metre arasında değişmektedir. Boğaziçi geneli itibarıyla eğimli bir topoğrafyaya sahiptir.

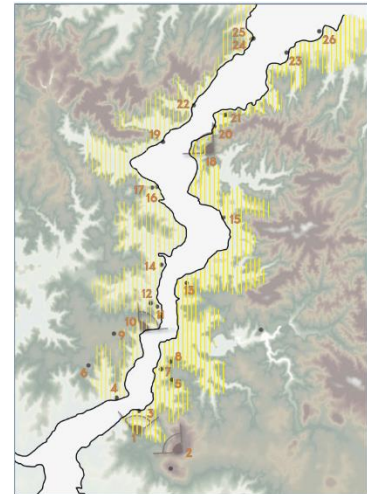
1. Hüseyin Avni Paşa Korusu
2. Fethi Paşa Korusu
3. Münir Bey Korusu
4. Urhanizadeler Korusu
5. Emir Erköyünler Korusu
6. Vahdetin Korusu
7. Vanlıköy Korusu
8. Robert Koleji Korusu
9. Cemile Sultan Korusu
10. İpar Kartel Korusu
11. Boğaziçi Üniversitesi Korusu
12. Küçükçeşme Mesiresi
13. Amcazade Hüseyin Paşa Korusu
14. Halimpaşa Korusu
15. Mithatpaşa Ormanı
16. Hidir Korusu
17. Emirgan Korusu
18. Çubuklu Mesiresi
19. Sait Halim Korusu
20. Eski Avusturya Macaristan Korusu
21. Polonya Sefareti Korusu
22. Alman Sefareti Korusu
23. Abraham Paşa Korusu
24. Beykoz Çayırı
25. Beykoz Kasrı Korusu
26. Huber Korusu
27. Rus Sefareti Korusu

Şekil 3. 7 Boğaziçi'nde bulunan korular (Öğrenci Çalışması)

Topoğrafya kent algısında, bakı noktalarının oluşumunda ve seyretme potansiyelleri bağlamında değerlendirmeye alınan en önemli etken olarak karşımıza çıkmaktadır. Kentin topoğrafik oluşumları olan tepe, sırt ve kıyılarda, önemli kent manzaralarını oluşturan ve farklı detayların algılanmasını sağlayan bakı noktaları yer almaktadır.

1. Nakkaştepe
2. Büyük Camlica Tepesi
3. Beylerbeyi Parkı
4. Ortaköy Meydanı
5. İcadıye Vanlıköy Tepesi
6. Balırmancı Parkı
7. Adile Ve Cemile Sultan Korusu
8. Küçükçeşme Kasrı
9. Nafi Baba Tepesi
10. Rumeli Hisarı Kuleleri
11. Yıldız Hisarı Tesisleri
12. İki Sosyal Tesisleri
13. Hidir Kasrı
14. Emirgan Pembe Köşkü
15. Arnavutköy Tepesi
16. Kireçburnu Çamlık Parkı
17. Kireçburnu Sahili
18. Yuşa Tepesi
19. Sarıyer Meydanı İskele
20. Anadolu Kavşağı
21. Yoros Kalesi
22. Rumeli Kavşağı İskele
23. Poyraz Limanı Üstü
24. Harıçe Kalesi
25. Çarşı Köyü
26. Anadolu Feneri

Şekil 3. 8 Boğaziçi Alanı Topoğrafik yapısı ve Bakı Alanları (İBB, 2016 verileri ile yeniden hazırlanmıştır)

3.3.1.2. Sosyo-Kültürel Etmenler

Boğaziçi'nde uzun süre surlar dışında, kentten ayrı balıkçı köyleri bulunmaktaydı. Osmanlı'nın işgali sonrasında nüfusu artmış, balıkçı köylerinin de makroformu genişlemiştir. Bu süreç içerisinde Boğaziçi'nde kozmopolit bir yapı mevcuttur.

Savaşlar sonucunda nüfusunun büyük bir kısmını kaybeden Boğaziçi'nde, sanayi devrinden faydalanarak sanayi tesisleri inşa edilmiştir. Sanayi alanında çalışmak için gelen işçiler, barınma ihtiyacını karşılamak için gecekondu inşa etmeye başlamıştır.

3.3.1.3. Mekânsal ve Mekânı Yönlendiren Etmenler

Tarihsel süreç içinde Boğaziçi farklı kültürlerle ev sahipliği yapmıştır. Farklılaşan kültürlerin farklı yapılaşmaları sonucunda mekânsal çeşitlilikler sağlanmıştır. Boğaziçi farklı dönemlerde oluşan bu yapılanmaların katmanlarını içerisinde barındırmaktadır.

Silueti oluşturan etkenlerden en önemlileri olan Mekânsal ve Mekânı yönlendiren etkenler, kendi başlarına detaylı bir şekilde incelenmesi gerekiyorken, bu bölümde Boğaziçi'nin tarihsel süreciyle birlikte Mekânı yönlendiren etkenler, mekânsal tezahürleriyle birlikte ele alınacaktır.

3.3.2. TARİHSEL SÜREÇTE BOĞAZIÇI'NIN SİLÜET DEĞİŞİMİ

Boğaziçi'nde görülen ilk yerleşimler balıkçılık ve tarım ile geçinen kişiler tarafından küçük köyler olarak inşa edilmiştir. Bizans döneminde balıkçı köyleri olarak gelişen Boğaziçi, Osmanlı döneminin son yıllarına kadar köy yerleşimleri büyümeye devam etmiştir. Bu dönemlerde Mekânsal değişiklik olarak köylerin büyümesinden bahsediliyorken, Mekânı yönlendiren etmenlerin Osmanlı döneminin son yıllarında etkisinin görüldüğünü söylemek mümkündür.

3.3.2.1. Bizans Dönemi

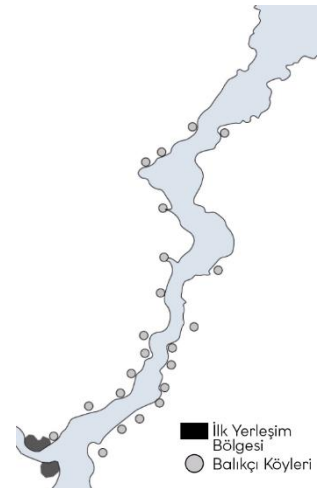
Bizanslılar çok fazla işgal tehdidi altında olduklarından ve saldırılara maruz kaldıklarından dolayı surların dışına fazla yerleşmemişlerdir. Bu dönemde Boğaziçi silüetinde daha çok topoğrafik yapı ve bitki örtüsünün baskın olduğu bunun dışında çok az balıkçı köyleri alanı içinde yer alan yapılar, kiliseler, manastırlar ve çok az sayıda sarayların bulunduğu anlaşılmaktadır.

3.3.2.2. Osmanlı Dönemi

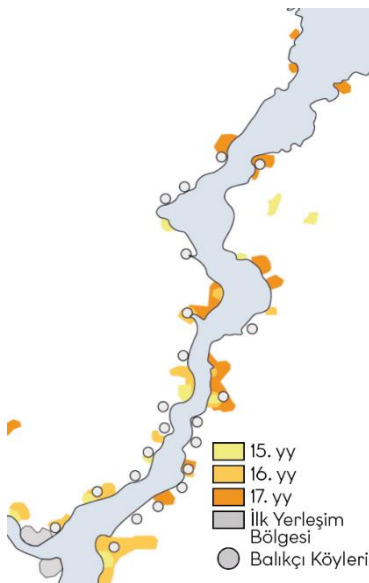
Boğaz'ın Fatih Döneminde (15. yy) kullanımı genel olarak savunma ve rekreasyon amaçlarına yöneliktir. Fakat Osmanlı Dönemi ile Boğaz'da konut sayısı artış göstermiştir. Üsküdar'da yeni yerleşim yerleri ve yeni saraylar, camiler, külliye, hanlar inşa edilmiştir. Beşiktaş'ta bulunan donanmalardan dolayı Kaptan Yalıları inşa edilmiş ve çevresinde cami, medrese ve mektep yaptırılmıştır.

Fetihten sonra Anadolu ve Rumeli hisarları yakın çevresinde ilk türk mahalleleri oluşmaya başlamıştır. Boğaziçi tepelerinde daha çok mesire alanları ve padişahların kullandıkları av koruları oluşturulmuştur.

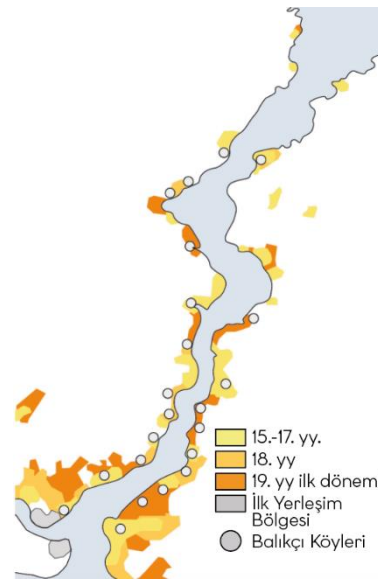
17. yy'da başlayan kentin Boğaz boyunca gelişme eğilimi, 18. yy'da alanın kentle bütünleşmesi yönünde ilerleme göstermiştir. Kayıkların gelişmesi ile Boğaziçi'nde iki yaka arasında kayıklarla erişim artış göstermiştir.

Şekil 3. 9 Bizans Döneminde Boğaziçi'ndeki yerleşim yerleri (Öğrenci Çalışması)

Şekil 3. 11 15-17. yy. arasında yerleşim alanlarının gelişmesi (Öğrenci Çalışması)

Şekil 3. 10. 18. ve 19. yy.'da Boğaziçi'nde yerleşim alanlarının gelişmesi (Öğrenci Çalışması)

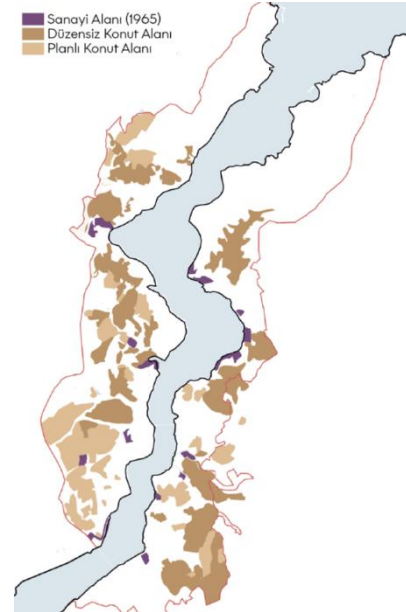
19. yy. sonları ila 20. yy. başlarında cami, saray vb. anıtsal yapılar batılı mimari anlayışla tasarlanmış, Boğaziçi'nin görünümünde önemli değişimlere neden olmuşlardır. Bu dönemde Beşiktaş Sarayı yerine Dolmabahçe Sarayı, Beyhan Sultan Sarayı yerine Çırağan Sarayı'nın yapılması, Yıldız Köşkü'ne eklentilerle oluşan Yıldız Sarayı batılı mimari anlayışa örnektir.

20.yüzyıla kadar İstanbul ile birlikte Boğaziçi de padişahın fermanları ve mevzuatlarla gelişmiştir. Osmanlı döneminde Boğaziçi, genel olarak sayfiye yeri, saraylar, camiler ve küçük yerleşim yerleri olarak kullanılmıştır.

3.3.2.3. Cumhuriyet Dönemi ve Günümüz

Dünya savaşları sonucunda Türkler İstanbul'da hakimiyetini devam ettirmiştir. Ancak savaşlardan dolayı Boğaziçi sahip olduğu kıyıların tehdit edilmesinden dolayı terkedilmiştir. Boğaziçi'nde bulunan saraylar, yalılar ve yerleşim bölgeleri çürümeye başlamıştır.

1923-1950 yılları arası Boğaziçi için durgun dönem olduğu söylenmektedir. Boğaziçi'nin tekrar aynı canlılığa sahip olması için kısa zaman önce Sanayi'nin tüm dünyada etkisini göstermesiyle, devlet eliyle Boğaziçi'ne de sanayi tesisleri inşa edilmiştir. Kıyı alanlarında inşa edilen sanayi tesislerinin su yolundan faydalanması amaçlanmıştır. Ancak sanayi alanlarında çalışmaya gelecek kişi sayısı hesaplanmamıştır. Sanayilerde sağlanan istihdamla birlikte Boğaziçi büyük bir göç ile karşılaşmıştır. Sanayi çalışanları barınma sorunlarını çözmek için doğal değerlerini koruyan orman alanlarına düzensiz yapılar inşa etmeye başlamışlardır.

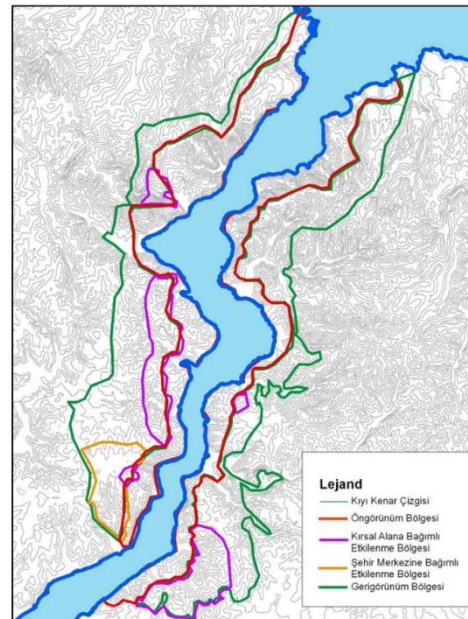
Şekil 3. 12 1965 yılı sanayi alanları ve mevcut düzenli/düzensiz yapılaşma alanları (Öğrenci Çalışması)

1948 yılında çıkarılan Bina Yapımı Teşvik Kanunu Boğaziçi'nde yapılaşmalara hız katmıştır. Bu kanunun herhangi bir kısıtlayıcı ve sınırlayıcı mekanizması olmadığı için yeşil alanlar büyük ölçüde konutlar tarafından işgal edilmiştir.

1950'li yıllarda Batı medeniyetlerinin benimsediği, sözde dönemin modern mimari örnekleri olan Apartmanlar, Boğaziçi'nde de yer almaya başlamıştır. 1965 yılında çıkarılan İstanbul Kat Nizamları Planı ile İstanbul genelinde kentsel bölgelerde arsaların değerleri artmış, Boğaziçi'nde boş arsalar ve yeşil alanlara apartmanlar inşa edilmeye başlanmıştır. Yerleşik bölgelerde tek katlı yapılar da yıkılarak yerine çok katlı apartmanlar inşa edilmiştir.

1982 yılında mevcut planın revize edilmesi kararlaştırılarak yeni bir plan hazırlanmıştır. Bu plan ile Boğaziçi alanı, Sahil şeridi, öngörünüm bölgesi, geri görünüm bölgesi ve etkilenme bölgesi olarak dört bölgeye ayrılmıştır.

Boğaziçi'nin bölgelere ayrılması Boğaziçi'ni daha iyi korunmasını amaçlasa da, yapılan analizlerin yetersiz olduğu söylenmektedir. Bunun sebebine örnek olarak Kavacık verilebilir. Kavacık bölgelemeye göre geri görünüm bölgesinde kalsa da, arazi yapısından dolayı öngörünüm bölgesinden görünerek silueti etkilemektedir.

Şekil 3. 13 Boğaziçi Alanı'nda 22/7/1983 onay tarihli nazım plana göre yapılan bölgeleme (Kozaman, 2007)

İstanbul bu dönemde dünya içinde var olan ve bilinen bir kent haline getirilmeye çalışılmış ve bu kapsamda özel girişimciler devlet tarafından teşvik edilmiştir. 1982 yılında Turizmi teşvik etmek amacıyla Turizm Teşvik Kanunu çıkarılmıştır. Kültürel miras, turizmin geliştirilmesi kapsamında bir potansiyel olarak ele alınmış, büyük oteller ve konaklama tesislerinin korunması gereken alanlarda inşa edilmiştir.

Şekil 3. 14. Dolmabahçe Sarayı ve arkasında yer alan Swiss Otel (Kozaman, 2007)

29.01.1983 yılında Boğaziçi Kararnamesi yayınlanmıştır. Bu kararname ile, Boğaziçi'nde plan yapıncaya kadar imar hareketlerinin denetiminin sağlanması amaçlanmaktadır. 16.03.1983 tarihli 2850 sayılı İmar Affı çıkarılmıştır. Bu sayede bölgedeki kaçak yapıların yasallaşması sağlanmıştır.

Şekil 3. 15 Tarabya 2000'ler (Boğaziçi İmar Arşivi)

22.07.2022 tarihinde 1/5000 ve 1/1000 ölçekli Boğaziçi sahil şeridi, öngörünüm bölgesine ait koruma geliştirme planı hazırlanmıştır. Bu plan ile bütün sanayi tesisleri alan dışına taşınmıştır. Özel korularda da yapılaşma kısıtlaması getirilmiştir. Sahil şeridinin ve kamusal öncelikli turizm amaçlı kullanılması kararlaştırılmıştır. Öngörünüm bölgesinde yapılaşmalar tamamen yasaklanmış, diğer bölgelerde ise düşük yoğunluklu konut alanlarının gelişmesine izin verilmiştir.

- a. Özel Korumada villa yapılaşmaları
- b. Turizm Teşvik Kanunu mekânsal tezahürü, yüksek katlı oteller

Şekil 3. 16. Dolmabahçe Sarayı (Kaynak: Booking.com)

- a. Dolmabahçe Sarayı bahçesinde yüksek katlı oteller
- b. Geri görünüm bölgesinde kalan ancak silüeti etkileyen yüksek katlı yapılar
- c. Gecekondu bölgesindeki apartmanlar
- d. Dolmabahçe sarayı

Şekil 3. 17 Fatih Sultan Mehmet Köprüsü ve Boğaziçi (Kozaman, 2007)

- a. Geri görünüm bölgesinde kalan yüksek katlı oteller, iş merkezleri ve alışveriş merkezleri
- b. Güçlü ulaşım aksları yakınlarında yüksek katlı oteller, iş merkezleri ve alışveriş merkezleri
- c. geri görünüm bölgesinde kalan gecekondu bölgeleri

Şekil 3. 18 Bizans Dönemi Boğaziçi Silüeti (Şematik) (Öğrenci Çalışması)

Şekil 3. 19 Osmanlı Dönemi Boğaziçi Silüeti (Şematik) (Öğrenci Çalışması)

Şekil 3. 20 Günümüz Dönemi Boğaziçi Silüeti (Şematik) (Öğrenci Çalışması)

3.3.3. SENTEZ ve GZFT ANALİZİ

Analizler sonucunda elde edilen veriler ile Boğaziçi alanının, güçlü ve zayıf yönleri ile fırsat ve tehditleri belirlenerek GZFT (SWOT) analizi yapılmıştır.

GÜÇLÜ YÖNLER

- G.1** Tarihi süreçte farklı kültürlere ev sahipliği yapması ve Kozmopolit yapısının olması
- G.2** Farklı dönemlerde yaşamış kültürlerle ait yapılaşmaların bulunması
- G.3** Silüeti oluşturan yapıların koruma altında olması
- G.4** Karakteristik topografyası sebebiyle oluşan bakı noktalarının benzersiz kent manzaraları oluşturmaları
- G.5** Asya ve Avrupayı birleştiren Boğaz'ın, iki yaka arasında manzara noktaları oluşturmaları
- G.6** Boğaz üzerindeki farklı yerleşmelerin kendine özgün bir silüete sahip olması

- G.7** Saraylar, köşkler, kasırlar, camiler, yalılar ve anıtlar gibi turistleri kente çekek çok sayıda tarihi mekanın bulunması
- G.8** Korunan Koru, Mesire ve Orman alanlarının doğa ile iç içe olma imkanı sağlaması
- G.9** Su ile etkileşimi sağlayan kamusal sahil bölgelerinin bulunması
- G.10** Deniz yolu, karayolu ve kısmen raylı sistemler gibi toplu ulaşımın gelişmiş olmasıyla erişim imkanlarının yüksek olması
- G.11** Boğaziçi'ye özgün koruma kanunun bulunması

FIRSATLAR

- F.1** Dünya kenti olan İstanbul'un iki kıtaya ayıran bir coğrafi konuma sahip olması
- F.2** Marmara denizi ve Karadeniz'i birbirine bağlayan bir boğaz olması, bu sebeple politik öneme sahip olması
- F.3** Farklı ülkelerin konsolosluklarının burada bulunmasıyla yurt dışından turistlerin gelmesinin sağlanması
- F.4** İstanbul genelinde üniversitelerin fazla bulunması sayesinde Boğaziçi alanı için alınacak kararların araştırılmasının sağlanması
- F.5** Sahip olduğu imaj ile tanınan dünya kenti İstanbul'un silüetinde büyük bir rolünün olması

ZAYIF YÖNLER

- Z.1** Boğaziçi'ndeki kültür varlıklarının yaşatılmasına ve geliştirilmesine yeterli özenin gösterilmemesi ve Boğaziçi silüetinin olumsuz etkilenmesi
- Z.2** Koruma ve kullanım konusunda yetki karmaşasının olması
- Z.3** Yetki karmaşasından dolayı sürekli yapılaşmaların farklılaşması ve Boğaziçi silüetini deforme eden yapılaşmaların meydana çıkması
- Z.4** Boğaziçi'de yaşayan halkın silüet kavramını tam anlamıyla algılayamaması olması ve yerleşim bölgelerinde (yapı cepheleri, sokak dokusu gibi noktalarda) Boğaziçi silüetinin sürekliliğinin sağlanmaması
- Z.5** Boğaziçi bölgelemelerinin (öngörünüm geri görünüm ve etkilenme bölgeleri) doğru yöntemlerle yapılmamasından kaynaklı izin verilen yapılaşmaların silüeti etkilenmesi
- Z.6** Kanunlarla yapılması teşvik edilen yüksek katlı yapıların Boğaziçi silüetini bozması
- Z.7** Özel Koru alanlarında yapılaşmalara izin verilmesi
- Z.8** Boğaziçi silüetinde algılanması gereken anıtsal değerleri gölgeleyen yapılaşmaların bulunması
- Z.9** Karayolu ulaşımını destekleyen köprülerin inşaa edilmesi ile kuzey ormanlarının yapılaşma tehlikesi altında bulunması
- Z.10** Silüeti bozan yapılaşmaları yönlendirecek kentsel tasarım rehberinin bulunmaması

TEHDİTLER

- T.1** Olası bir savaşta deniz yolu olarak en aktif kullanılacak boğazlardan biri olması
- T.2** Bir dünya kenti olan İstanbul, diğer dünya kentlerinden geri kalmamak adına farklılık yaratabilecek stratejik planlar yapması gerekliliği ve bu planların doğru yapılmadığı sürece Boğaziçi silüetini olumsuz etkileyecek potansiyelde olması
- T.3** Tarihi öneme sahip alanlarda yapılacak yenileme çalışmaları yapının orijinal halini bozabilme durumunda olması
- T.4** Gelişme konusunda yeterli değeri görmeyen Boğaziçi'nin dünya kentleri arasındaki önemini yitirme tehlikesi olması

Şekil 3. 21 Boğaziçi Alanı Sentezi

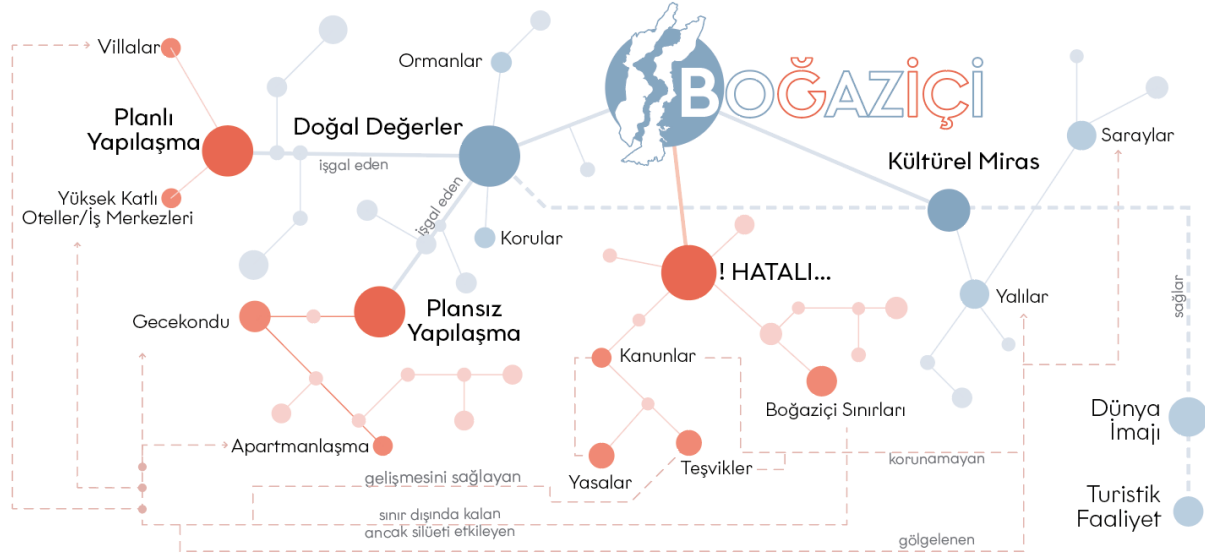

Sonuç olarak Boğaziçi alanı, Tarihten günümüze içerisinde barındırdığı farklı kültürlerin farklı oluşumlarla katmanlaşan bir silüete sahiptir. Sanayi devrimi sonrasında koruma amacıyla alınmış birçok karar da olsa, düzensiz yapılaşmaların ve Boğaziçi silüetini olumsuz etkileyecek yapılaşmalar kaçınılmaz olmuştur.

Boğaziçi silüetinin devamlılığının sağlanması için günümüzde doğru politikalar geliştirilmeli, öncelikle doğal peyzaj alanlarının tamamen korunması gerekmektedir. Düzensiz yapılaşmış bölgeler için alınacak kararlar ile silüetin olumsuz bir parçası olmaktan çıkarılmalıdır.

İstanbul'un dünyaya sergilediği imajında büyük bir rolü olan Boğaziçi silüeti için yeni bir planlama yaklaşımı geliştirilmelidir.

Günümüzde Boğaziçi alanı incelendiğinde Doğal ve Kültürel değerleri ile turistik bir yer olarak bilinmektedir. Zaman içerisinde hatalı kanunlar, yasalar, teşvikler ve hatalı yöntemlerle belirlenmiş Boğaziçi sınırları sonucunda Boğaziçi silüeti bugünkü halini almıştır.

Şekil 4.1 Boğaziçi Alanı Günümüz Durumu Zihin Haritası (Öğrenci Çalışması)

4.1. VİZYON

Bu çalışma kapsamında Boğaziçi alanının silüet ve imaj temasıyla ayrı bir şekilde ele alınması ve bu tema özelinde yeni vizyon ile planlama ilkeleri geliştirilmesi hedeflenmektedir. Boğaziçi alanının kentsel silüet ve imaj teması özelinde belirlenecek vizyon, yapılan analizler sonucu elde edilen sorun ve potansiyellerin çakıştırılmasıyla, kısa sürede etkin çözümlerin geliştirilmesini sağlayacak şekilde belirlenmiştir.

Bu hedefler doğrultusunda, Boğaziçi alanı vizyonu; “Doğal ve Kültürel Değerlerini Koruyarak Geliştiren, Dünyaya Verdiği İmaj ve Silüeti Tarihi Zenginlikleri ile Yeniden Canlandıran Boğaziçi” olarak belirlenmiştir.

4.2. HEDEF, STRATEJİ VE EYLEMLER

Boğaziçi alanının kentsel silüet ve imaj temasına uygun planların geliştirilmesi için doğru kararlar ve yaklaşımlar geliştirilmelidir. Belirlenen vizyon doğrultusunda yapılacak planlar için 4 temel hedef oluşturulmuştur. Hedefler doğrultusunda ise strateji ve eylem programı geliştirilmiştir.

PLANLAMA İLKELERİ	STRATEJİ	EYLEM	AKTÖRLER	PROJE KOORDİNATÖRÜ	SÜRE
DOĞAL VE KÜLTÜREL DEĞERLERİNİ KORUYARAK GELİŞTİREN, DÜNYAYA VERİDİĞİ İMAJ VE SİLÜETİ TARİHİ ZENGİNLİKLERİ İLE YENİDEN CANLANDIRAN BOĞAZİÇİ KORUYAN SÜRDÜRÜLEBİLİR DÜNYA KENTİ BOĞAZİÇİ SÜREKLİ YENİDEN CANLANDIRAN GELİŞTİREN KURUMLAR YÖNETİM-DENETİM 1.Boğaziçi İmar Müdürlüğü 2.İstanbul Büyükşehir Bel. 3.Beykoz Belediyesi 4.Beykoz Belediyesi 5.Üsküdar Belediyesi 6.Sarıyer Belediyesi 7.Çevre ve Şehircilik İl Müd. 8.İstanbul Kalkınma Ajansı 9.İstanbul Valiliği 10.Muhafızlar 11.İSTİKLAL 12.Üniversiteler 13.Vakıflar Genel Müdürlüğü KORUMA-PLANLAMA 14.İBB Kültürel Miras Koruma Müd. 15.İBB Kültür Varlıkları Projeler Müd. 16.İBB Çevre Koruma Müd. 17.İBB Deprem Risk Yönetim ve Kontrol İyileştirme Daire Başk. 18.İBB Coğrafi Bilgi Sistemi Müd. 19.İBB Kandil Rasathanesi ve Deprem Araştırma Enstitüsü 20.İstanbul Tabiat Varlıklarını Koruma Bölge Komisyonu 21.İstanbul Râdve ve Anıtlar Müd. 22.İstanbul Tarihî Alanları Alan Başk. 23.UNESCO Türkiye Milli Komisyonu 25.İBB Ahiyari Projeler Müd. 26.İBB Kentsel Tasarım Müd. 27.İBB Planlama Müd. 28.Araştırma Merkezleri ve Enstitüler 29.İBB Park ve Bahçeçiler Müd. TÜZÜM-BASIN/YAYIN 30.İBB Bilgi İşlem Müd. 31.İBB Basın Yayın Müd. 32.İBB Kültürel Etkinlikler Müd. 33.İBB Turizm Müdürlüğü 34.İstanbul Arkeoloji Müzeleri Müd. 35.İl Kültür ve Turizm Müd. 36.İl Millî Eğitim Müdürlüğü 37.İstanbul Rehberler Odası 38.Kültür Bilincini Geliştirme Vakfı 39.TRT 40.Özel TV kanalları ULUŞIM 41.TÜRSAB 42.İBB Ulaşım Koordinasyon Müdürlüğü (UKOME) 43.İstanbul Şehir Hatları A.Ş. 44.İBB Deniz Hizmetleri Müd. 45.İETT 46.TURYOL DİĞER 47.Halk 48.Yerli Etnaf	HEDEF 1 BOĞAZİÇİ SİLÜET SINIRININ BELİRLENMESİ VE SİLÜET HATTININ KORUMA KARARLARININ GELİŞTİRİLMESİ 1.1. Boğaziçi'nin silüetinin tamamını kapsayan Boğaziçi alan sınırının yeniden belirlenmesi 1.2. Güncelliğini kaybetmiş Boğaziçi planlarının revize edilmesi 1.3. Boğaziçi alanında plan ve uygulama yapma yetkisine sahip kurum ve kuruluşlar arasındaki yetki karmaşasının giderilmesi 1.4. Denetim ve koruma mekanizmasının geliştirilmesi	1.1.1. 3 boyutlu modelleme, fotogrametri gibi dijital yöntemlerle Boğaziçi alan sınırının silüet hattına göre yeniden belirlenmesi 1.1.2. Silüet hattı dışında kalmaya rağmen doğal niteliğini koruyan alanların Boğaziçi alanına dahil edilmesi 1.2.1. Boğaziçi korumasının belirlenecek olan özel Boğaziçi silüet sınırına göre düzenlenmesi 1.2.2. Boğaziçi mevcut durum analizlerinin yapılması ve yeni alan kararlarının geliştirilmesi 1.3.1. Hazırlanacak yeni plan kararlarıyla alınacak kararlarda çok merkezi yerine tek merkezi bir yönetim anlayışının benimsenmesi 1.4.1. Boğaziçi alanı merkezi yönetimine bağlı koruma kurulumu oluşturulması 1.4.2. Koruma kurulumu herhangi bir durumda müdahale yetkisinin bulunması 1.4.3. Boğaziçi genelinde denetim sisteminin artırılması	1, 2, 3, 4, 5, 6, 12, 14, 15, 16, 20, 27, 28 1, 7, 14, 15, 16, 20, 27, 28 1, 2, 3, 4, 5, 6, 9, 14, 15, 16, 20, 22, 28 1, 3, 4, 5, 6, 14, 15, 16, 20, 21, 22, 24, 28 1, 2 1, 2, 3, 4, 5, 6, 14, 15, 16, 20, 23, 24 1, 2, 3, 4, 5, 6 1, 2, 3, 4, 5, 6, 10	1	1
	HEDEF 2 BOĞAZİÇİNİN ÖZGÜN DOĞAL, TARİHİ VE KÜLTÜREL DEĞERLERİN KORUNMASI 2.1. Boğaziçi Alanı'nın Silüetini oluşturan temel değerlerin belirlenmesi ve koruma çalışmalarının yapılması 2.2. Tarihî ve kültürel değerlerin korunmasını da afet riskinin göz önünde bulundurulması 2.3. Gelecek teknolojinin koruma ve kullanımı alanında yaygınlaştırılması 2.4. Tarihî alanların ve kentsel mirasın yavaş yavaş olarak korunması ve Boğaziçi halkı tarafından sahiplenilmesinin sağlanması	2.1.1. Boğaziçi Alanında bulunan Doğal, Tarihî ve Kültürel miras alan ve yapıların tespit edilmesi, veri tabanının oluşturulması ve güncellenmesi sağlanması 2.1.2. Kentsel gelişim planlarının miras değerlerini öncelikli dikkate alarak geliştirilmesi, koruma planlarının diğer planlarla uyumlaştırmalı olarak birleştirilmesi sağlanması 2.2.1. Boğaziçi Alanında Afet riski üzerine yapılan çalışmaların bir araya getirilmesi ve veri tabanının oluşturulması 2.2.2. Kültürel Miras Alan ve Eserlerin depreme ve yangına karşı güçlendirilmesi, korunması ve acil eylem planlarının yaygınlaştırılması 2.2.3. Afet riski yüksek ve kötü durumdaki yapıların tespiti edilmesi ve öncelikli olarak onarımının yapılması 2.3.1. Onarım yapılmadıkça 3 boyutlu modelleme uygulamalarının kullanılarak yapılan silüet ve imaj açısından nasıl görüneceği analiz edilmesi, uygun olduğu takdirde inşa edilmesi 2.3.2. Doğal, tarihî ve kültürel değerlerin korunmasında dijital uygulamaların kullanılması, hazırlananların sağlanması 2.4.1. Koruma planları ve uygulamaları başta bölgede yaşayanlar olmak üzere halkın ve sakinlerin sağlanması 2.4.2. Boğaziçi Alanında bulunan Doğal, Tarihî ve Kültürel miras alan ve yapıların tanımlayan bröşürlerin hazırlanması 2.4.3. Teslimatı yapı, doğal niteliğini koruyan alan sahiplerinin ve kullanıcılarının bilgilendirilmesi ve korumaya teşvik edilmesi	1, 2, 14, 15, 16, 18, 20, 22 1, 2, 14, 15, 16, 18, 20, 22 17, 18, 19 1, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 22, 27 1, 14, 15, 16, 21, 22 1, 2, 14, 15, 16, 20, 22, 24, 27 1, 14, 15, 16, 18, 20, 24, 28 3, 4, 5, 6, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 18, 27, 30, 31 12, 13, 14, 15, 16, 18, 27, 30, 31, 35, 37, 38 3, 4, 5, 6, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 18, 27, 30, 31, 36	1	1
	HEDEF 3 GEÇMİŞİ ANLAYARAK BOĞAZİÇİ ALANININ YENİDEN CANLANDIRILMASI, BUGÜN İLE GELECEK ARASINDAKİ BAĞIN KURULMASI 3.1. Yeniden canlandırma ve sağlıklılaştırma çalışmalarının yapılması 3.2. Kentsel Silüete önemli odak noktaları oluşturulması ve yapıların tespit edilerek korunarak yeniden canlandırma çalışmalarının yapılması 3.3. Planlama çalışmalarının genelinde ekolojik yapının sürdürülebilirliğinin sağlanması 3.4. Planlama çalışmalarına kamunun dahil edilmesi ve silüet hakkında bilinçlendirilmesi 3.5. Boğaziçi'nin özgün silüetinin analiz edilerek, kentsel gelişme, yenileme ve canlandırma çalışmalarına yön verecek Kentsel Tasarım Rehberinin hazırlanması	3.1.1. Boğaziçi alanının özgün silüetinin analiz edilmesi ve belirlenen özel silüet alanı içinde kalan kentsel alanlara Boğaziçi silüetine uygun olması adına canlandırma çalışmalarının yapılması 3.1.2. Kentsel canlandırma Boğaziçi alanının özgün dokusunu sürdürülebilirliğini sağlanması 3.1.3. Kentsel yenileme planlarının miras değerlerini öncelikli dikkate alarak geliştirilmesi, koruma planlarının diğer planlarla uyumlaştırmalı olarak birleştirilmesi sağlanması 3.1.4. Boğaziçi'deki kültürel mirasın farklı simülerin fidesi olarak yapılması ve kültürel çeşitliliğin devamlılığının sağlanması 3.1.5. Boğaziçi'nin her alanında yeniden inşa edilen farklı kültürel ve tarihî katmanların canlandırılması ve farklı dönemlerde sanata özgü silüet sergilenmesi 3.1.6. Sanatçı olmayan kültürel mirasın tespit edilmesi ve bu alanların yeniden canlandırılması 3.2.1. Canlandırma yapılan alanlarda kültürel mirasın farklı simülerin ifadesi olarak yapılması ve kültürel çeşitliliğin devamlılığının sağlanması 3.2.2. Boğaziçi'nin Silüetinde odak noktaları oluşturulması ve yapıların çevresinde birlikte yeniden canlandırılması 3.2.3. Boğaziçi'nin Silüetinde odak noktaları oluşturulması ve yapıların yeniden canlandırılması mümkün değilse râdve çalışmalarının yapılması 3.3.1. Doğal niteliğini koruyan alanların sürdürülebilirliğinin sağlanmasına yönelik uygulamaların geliştirilmesi 3.3.2. Kentsel alanlarda yeşil alanların koruma kullanımına uygun hale getirilmesi 3.4.1. Koruma, planlama ve uygulama süreçlerinde şeffaflık katılmasının sağlanması 3.4.2. Yeniden canlandırma çalışmalarında Boğaziçi halkının silüet konusunda bilinçlendirilmesi 3.5.1. Kentsel gelişme, yenileme ve canlandırma çalışmalarına yön verecek kentsel tasarım rehberinin hazırlanması 3.5.2. Kentsel tasarım rehberinin geçici olarak bölgeyi dahil. Boğaziçi özel alan sınırlarında kalan bütün yapılaşmaları kapsayacak şekilde olması 3.5.3. Boğaziçi halkının kentsel tasarım rehberi hakkında fikir sahibi olması, bireysel yenileme, onarım çalışmalarında kullanılmalarının sağlanması	1, 3, 4, 5, 6, 12, 15, 21, 22, 23, 26, 27, 28 1, 15, 21, 22, 23, 26, 27, 28 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 14, 15, 21, 22, 23, 26, 27, 28 1, 14, 15, 16, 20, 21, 22 1, 3, 4, 5, 6, 10, 11, 12, 13, 14, 21, 22, 23, 31, 32, 33 1, 3, 4, 5, 6, 12, 15, 21, 22, 23, 26, 27, 28 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 12, 15, 21, 22, 23, 26, 27, 28 1, 3, 4, 5, 6, 12, 15, 21, 22, 23, 26, 27, 28 12, 14, 15, 21, 26, 28 12, 14, 15, 21, 26, 28 16, 20, 29 2, 3, 4, 5, 6, 10, 11, 12, 13, 14 3, 4, 5, 6, 10, 11, 12, 13, 14, 31, 35, 36, 38 1, 12, 14, 15, 16, 20, 21, 22, 23, 24, 26, 28, 38 1, 12, 14, 15, 16, 20, 21, 22, 23, 24, 26, 28, 38 1, 3, 4, 5, 6, 10, 11, 24, 31, 38	1-26	1-26
	HEDEF 4 BOĞAZİÇİ ALANININ SAHİP OLDUĞU İMAJ VE SİLÜETİ İLE KÜRESEL ÖLÇEKTE ÇEKİM MERKEZİ OLMASI 4.1. Kültürel miras alanları ve eserlerinin Ulusal ve Uluslararası düzeyde iletişim araçları ile tanıtılması 4.2. Boğaziçi alanında ziyaretçi yönetimine yönelik çalışmaların yapılması 4.3. Ziyaretçilerin alanında daha fazla kalmasının sağlanması	4.1.1. Ulusal ve uluslararası organizasyonlarda Boğaziçi'nin özgün imaj ve silüetinin gösterilmesi yapılmak üzere etkinlikleri düzenlenmesi 4.1.2. Farklı paydaşlar ile iş birliği yapılarak Boğaziçi alanının tanıtımının sağlanması 4.1.3. Boğaziçi silüet ve imajını yansıtan kartpostal, poster çalışmalarının yapılması 4.2.1. Boğaziçi alanına ziyaretçilerin kolaylaştırılması için ulaşım alternatiflerinin geliştirilmesi 4.2.2. Boğaziçi alanında doğal, tarihî ve kültürel değerleriyle birlikte silüetinin algılabildiği kültür rotalarının oluşturulması 4.2.3. Bilgilendirme, yönlendirme için panolar ve tabelaların kullanılmalarının artırılması 4.2.4. Ziyaretçilerin doğayla iç içe olmaları ve kolaylaştırılacak bröşür ve rehberlerin hazırlanması 4.3.1. Boğaziçi alanında doğal, tarihî ve kültürel değerlerin yanı sıra karşı karşıya olduğu doğal alanlarda faaliyet çeşitliliğinin sağlanması 4.3.2. Yeniden canlandırma, geliştirme ve sağlıklılaştırma yapılacak alanlarda gelecekte faaliyetlere yer verilmesi	2, 3, 4, 5, 6, 9, 10, 11, 12, 13, 23, 33, 35, 37, 38, 39, 40 2, 3, 4, 5, 6, 9, 10, 11, 12, 13 2, 3, 4, 5, 6, 9, 10, 11, 12, 13 41, 42, 43, 44, 45, 46 1, 2, 3, 4, 5, 6, 12, 32, 33, 34, 35, 37, 38 1, 2, 3, 4, 5, 6, 12, 37, 33, 34, 35, 37, 38 1, 2, 3, 4, 5, 6, 9, 10, 11, 13, 31, 35, 37 1, 3, 4, 5, 6, 15, 22, 29 1, 3, 4, 5, 6, 15, 22, 29, 32, 37	32	32
	HEDEF 5 BOĞAZİÇİ ALANININ KENTSEL SİLÜET VE İMAJ TEMATİK EKSENİNDE İNCELENMESİNİN ARDINDAN GELİŞTİRİLEN EYLEM PROGRAMLARININ UYGULANMASI İÇİN BEYKOZ İLÇESİ MERKEZ MAHALLELERİNİN KIRYI ALANLARINDA BULUNAN BİR ÇALIŞMA ALANI SEÇİLMİŞTİR.	5.1. Boğaziçi Alanının Kentsel Silüet ve İmaj Tematik Ekseninde İncelenmesinin Ardından Geliştirilen Eylem Programlarının Uygulanması İçin Beykoz İlçesi Merkez Mahallelerinin Kıryı Alanlarında Bulunan Bir Çalışma Alanı Seçilmiştir.	1, 2, 3, 4, 5, 6, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 23, 24, 25, 26, 27, 28, 29, 30, 31, 32, 33, 34, 35, 36, 37, 38, 39, 40	1	1

Şekil 4 1 Hedef Strateji Eylem Programı

5. FİKİR PROJESİ

Çalışma kapsamında Boğaziçi alanı Kentsel silüet ve imaj tematik eksenine analiz edilmiştir. Analizler sonucunda yapılan çıkarımlar ile Boğaziçi alanı için vizyon belirlenmiş, hedef strateji ve eylem programı geliştirilmiştir.

Boğaziçi alanının kentsel silüet ve imaj teması kapsamında alınan kararların uygulanabilirliğinin bir kanıtı olarak fikir projesi hazırlanmıştır. Geliştirilecek fikir projesinin tematik eksen kapsamında alınan kararları karşılaması için seçilecek çalışma alanı oldukça önemlidir.

5.1. ÇALIŞMA ALANI

Boğaziçi alanının Kentsel silüet ve imaj tematik ekseninde incelenmesinin ardından geliştirilen eylem programlarının uygulanması için Beykoz ilçesi merkez mahallelerinin kıryı alanlarında bulunan bir çalışma alanı seçilmiştir.

Çalışma alanı idari olarak İstanbul ili, Beykoz ilçesi, Yalıköy ve Merkez mahalleleri sınırları içerisinde kalmaktadır. Çalışma alanının büyüklüğü yaklaşık 26,5 hektar kadardır.

5.1.1. Çalışma Alanı Önemi ve Seçilme Nedenleri

Fikir projesi geliştirmek için seçilen çalışma alanını, hazırlanan eylem programının en optimum derecede etki edecek şekilde belirlenmiştir. Seçilen çalışma alanı üzerinde, belirlenen birçok hedef ve stratejinin uygulanma imkânı sağlamaktadır. Boğaziçi Alanı için geliştirilen planlama yaklaşımından yola çıkılarak çalışma alanı için 3 temel hedef belirlenmiştir. Bunlar;

- Çalışma alanının özgün doğal, tarihi ve kültürel değerlerinin korunması
- Boğaziçi alanının imaj ve silüet değerlerini olumsuz etkileyen bölgelerin belirlenmesi ve yeniden canlandırılmasının sağlanması
- Çalışma alanının özgün değerlerinin reklam ve tanıtımının yapılması

Şekil 5. 1 Çalışma alanının konumu

Tarihi süreç içerisinde Sanayi alanlarının gelişmesiyle, sanayi işçileri barınma ihtiyaçlarını karşılamak için doğal yapısını koruyan alanlar içerisinde gecekondular inşa etmeye başlamış, mevcut konut alanlarında bulunan yapılarda da kat adedinde artışlar görülmüştür.

Şekil 5. 2. Beykoz Deri ve Kundura Fabrikası çevresi konut gelişimi ve çalışma alanına etkisi

Çalışma alanı, yakın çevresinde inşa edilen konut alanlarının etkisi ile yapılaşmada farklılıklar görülmüştür. Çıkarılan kanunlar ve hazırlanan planlar doğrultusunda Boğaziçi alanının genelinde olduğu gibi apartmanlaşmalar ve lüks konutların inşa edilmesi hız kazanmıştır.

Bizans döneminde Orman alanlarıyla bilinen Boğaziçi alanında balıkçı kasabaları küçük yerler kaplıyorken, Osmanlı döneminde kasabalar genişlemiş, yalılar inşa edilmiştir. Erken Cumhuriyet döneminde savaşımlardan dolayı Boğaziçi'nin kaybettiği nüfusu geri kazanmak için sanayi alanları inşa edilmiş, sanayi alanlarının çevresinde yapılaşmalara izin verilmiştir. Sanayi işçileri barınma ihtiyaçlarını karşılamak için gecekondular inşa etmiş, çalışma alanında da olduğu gibi mevcut konut alanlarında kat adedinde artış yaparak bölgenin nüfusunu artırmışlardır. Sanayi alanları günümüzde Boğaziçi alanından çıkarılrsa da, mekânsal tezahürleri olan düzensiz yüksek katlı yapılaşmalar görülmeye devam etmektedir.

Şekil 5.3 Çalışma alanı ve çevresi silüet değişimi

5.2. ÇALIŞMA ALANI ANALİZLERİ

Fikir projesi geliştirmek için, çalışma alanının silüet ve imaj teması kapsamında analiz edilmiştir.

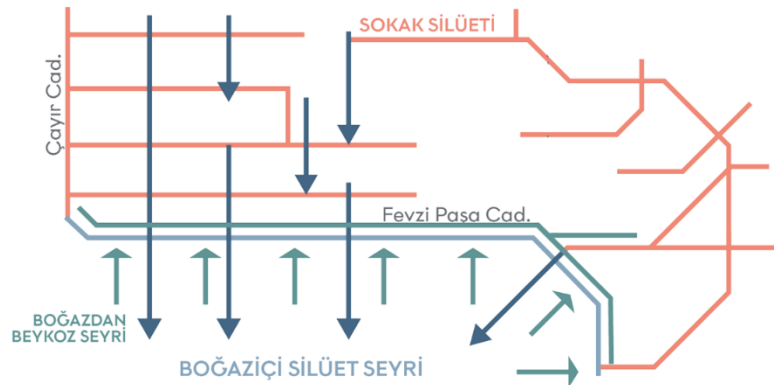
Çalışma alanının belirlenmede her ne kadar alınan kararlar önemli olsada, sahip olduğu topografya ve yapılaşmanın oluşturduğu silüet de yer seçiminde etkili olmuştur. Çalışma alanı, topografyası Boğaziçi alanı üzerinde önemli bakı noktalarına ve yönelmelerine sahiptir. Üzerinde bulunan yapılaşmalar genellikle kıyıya dik ve paralel yollara göre inşa edilmiştir.

Şekil 5.4 Çalışma alanının 3 boyutlu görünümü

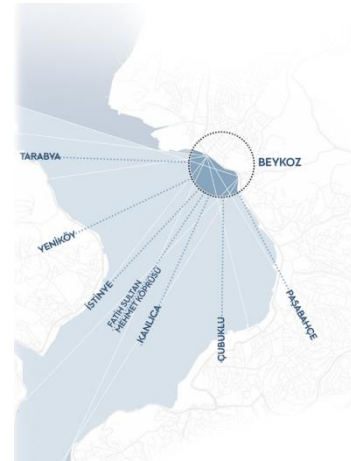
5.2.1. Çalışma Alanı ve Silüet

Çalışma alanı silüet açısından Boğaziçi alanı içerisinde önemli yere sahiptir. Bunun en büyük nedenlerinden biri, Boğaziçi'nde ilk yerleşimlerin başladığı bölgelerinden biri olan Beykoz, karakteristik topografyası ile Boğaz'dan algılanan silüeti ve Beykoz'dan algılanan Boğaz ile özel bir silüete sahiptir. Yapılaşmış alanlarında ise Beykoz'un sahip olduğu özgün sokak silüeti de çalışma alanında algılanan bir diğer silüet biçimidir.

Şekil 5.5 Çalışma alanı algılanan silüet çeşitleri

Beykoz'dan Boğaz Silüeti: Çalışma alanı sınırları içerisinde eşsiz boğaz manzaraları oluşmaktadır. Kıyı alanlarında ve kıyıya dik yollarda yürürken Boğaz manzaraları oluşmaktadır.

Boğaz'dan Beykoz Silüeti: Boğaz'da deniz seviyesinden algılanan çalışma alanı silüeti, genellikle yapılaşma çevreden oluşmaktadır. Yapılaşma çevre her ne kadar fazla olsa da özel mülklerde bulunan ağaçlandırmalar ve düzensiz ağaçlık alanlar çalışma alanının yeşil alan oranını artırarak silüeti etkilemektedir.

Şekil 5. 6 Çalışma alanından algılanan Boğaz silüet açıları

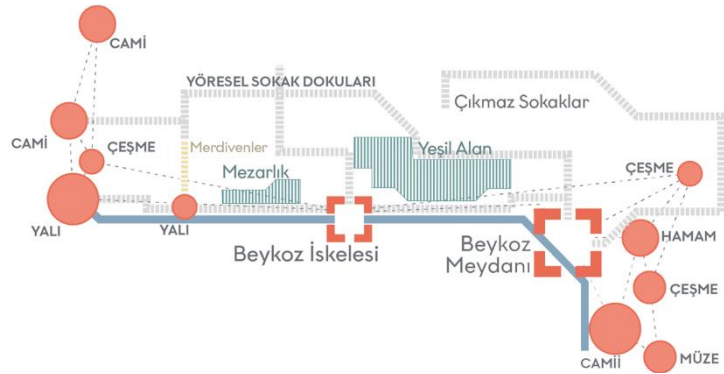

Şekil 5. 7 Çalışma alanı su seviyesinden algılanan silüet (S1 görünüşü)

Beykoz Sokak Silüeti: Beykoz'daki yapılaşmaların birbiri ile uyumu ve özgün sokak dokusu bulunmaktadır. Yapılaşma koşulları ve yöresel mimari özelliklerin bir araya gelmesiyle özgün sokak silüeti oluşmuştur. Beykoz'un yöresel mimarisi ile özgün silüeti Osmanlı dönemi yapılarıyla oluşmaktadır. Ancak günümüzde Batılı mimari anlayışı olarak kabul edilen tek tip yapılar ve apartmanlar Beykoz'un sokak özgün silüetini olumsuz etkilemektedir.

5.2.2. Çalışma Alanı ve İmaj

Çalışma alanı, Kentsel İmaj temasıyla incelendiğinde; Beykoz'un kendine özgün imaj öğelerinin bulunduğu görülmektedir. Kevin Lynch'e göre kenti oluşturan imaj öğeleri kapsamında bakıldığında da çalışma alanında özgün Nirengiler, odak noktaları, bölgeler, sınırlar ve izler bulunmaktadır.

Şekil 5. 8 Çalışma alanı İmaj analizi

Nirengi ve Odak Noktalar; Çalışma alanı imaj açısından incelendiğinde, yöresel dokuya uygun inşa edilmiş her yapı (yalı, cami, çeşme, hamam, konut gibi) bir başına veya bulunduğu sokak ile bir nirengi noktası olarak kabul edilebilir.

Bölge ve Sınırlar; Güçlü ulaşım aksları üzerinde bulunan beykoz iskelesi ve Beykoz meydanı çalışma alanının odak noktalarıdır. Konut alanları içerisinde bulunan ağaçlık alan, çalışma alanı içerisindeki tek farklılaşmış bölgedir. Dolayısıyla sınır olarak kıyı çizgisi ve ağaçlık alan sınırları bulunmaktadır.

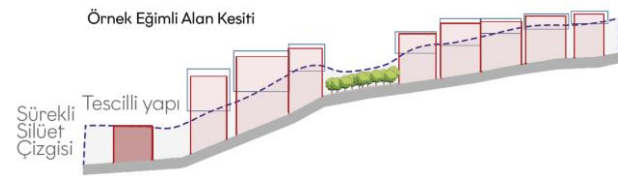
İzler; Çalışma alanı içerisindeki yollar genellikle dar ve kaldırımsızdır. Çevre yerleşim alanlarıyla ulaşımı sağlayan yollar asfalt, bunun dışındaki yollar genellikle kilit taş ve arnavut kaldırımlarından oluşmaktadır. Çalışma alanının eğimli olmasından dolayı bazı sokaklarda ulaşımın merdivenle çözülmüş, bu da Beykoz'un imaj öğelerinden biri haline gelmiştir.

5.2.5. Kat Adedi ve Yapı Durumu

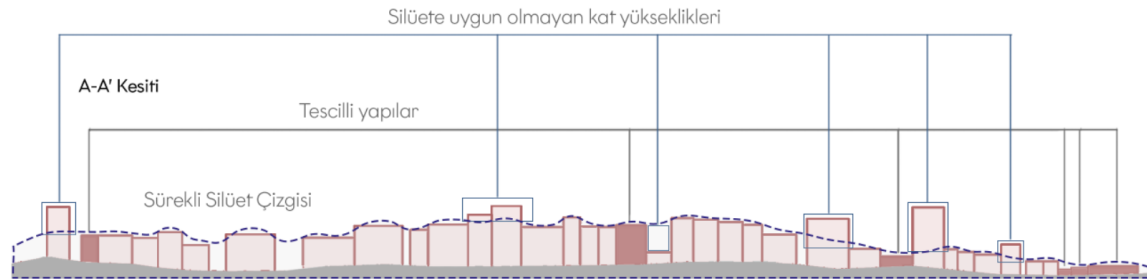
Çalışma alanında 1, 2 ve 3 katlı yapılar yoğunlukta bulunmaktadır. 4 ve 5 katlı yapılar dışında 1 adet 6 katlı yapı bulunmaktadır. İBB verilerine göre alandaki yapıların çoğunluğu kötü durumdadır. Ancak bu yapılardan bazıları son zamanlarda restore edilmiştir.

Şekil 5.11 Şekil Kat Adedi ve Yapı Durumu Analizi

Şekil 5.12 Örnek Eğimli Alan Kesiti (Öğrenci Çalışması)

Şekil 5.13 A-A' Silüet Kesiti

5.2.6. Arazi Kullanımı, Anıtsal Ögeler ve Tescil Durumu

Çalışma alanında 2 eğitim kurumu, 1 aile sağlık merkezi, 3 cami, müftülük, 13 yalı, 1 tarihi hamam, 1 müze, 2 çeşme ve mezarlık bulunmaktadır. Çalışma alanında 159 tescilli yapı bulunmaktadır.

5.3. FİKİR PROJESİ

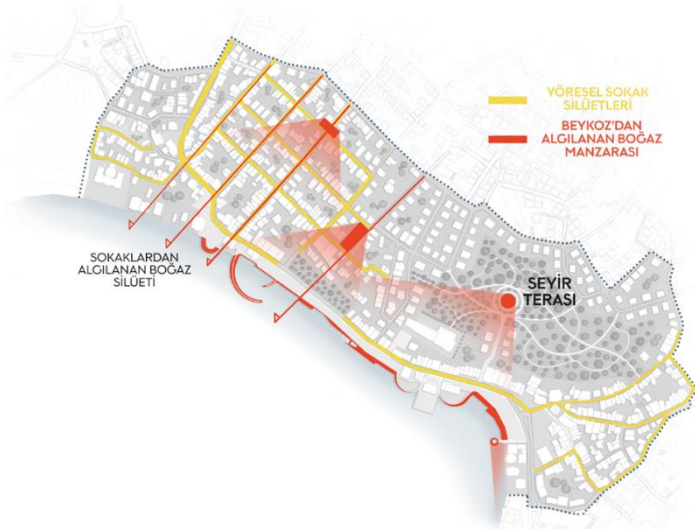
Seçilen çalışma alanında fikir projesi geliştirilmesi için 3 aşama belirlenmiştir. Bunlar; Vizyon belirleme, Analiz ve Tasarım aşamalarıdır. Boğaziçi genelinde yapılan analizler sonucu geliştirilen planlama ilkeleri sonucu Boğaziçi alanı için vizyon belirlenmiştir. İkinci aşama olarak seçilen çalışma alanı Silüet ve imaj tematik ekseninde analiz edilmiştir. Analizler sonucu; Beykoz alanının kentsel alanlardaki silüet ve imajı oluşturan değerlerin belirlenmesi, Silüeti olumsuz etkileyen yapılaşmaların belirlenmesi ve sokak dokusunu oluşturan zemin kaplamaları ve kaldırımların analiz edilmesi gibi temel analizlere odaklanılmıştır.

Fikir projesi kapsamında belirlenen temel amaçlar aşağıda sıralanmıştır.

- Çalışma alanının sahip olduğu tarihi, kültürel ve doğal değerlerinin korunması ve geliştirilmesi
- Çalışma alanının sahip olduğu imaj öğelerinin korunması ve geliştirilmesi
- Çalışma alanının sokak silüetlerinin irdelenmesi ve aykırı yapıların silüete uygun hale getirilmesi
- Çalışma alanındaki boş potansiyel alanların belirlenmesi ve kamu kullanımına uygun şekilde tasarlanması
- Ağaçlık alanların kamu kullanımına uygun şekilde tasarlanması

- Kıyı alanlarının yeniden düzenlenmesi ve kamu kullanımının optimum düzeye çıkarılması
- Turistik faaliyetleri destekleyecek mekanların oluşturulması
- Silüet ve İmaj öğelerinden faydalanarak turistik rotaların belirlenmesi
- Karşı kıyıyla ilişkiyi artıracak mekanların tasarlanması

Silüet Algılama Noktaları: Çalışma alanı, karakteristik topoğrafya ve yapıları çevre ile birçok silüet noktasına sahiptir. Eğimin fazla olması ve kıyıya dik yolların bulunması, Boğaz'ın silüetinin algılanmasını sağlamaktadır. Belirlenen potansiyel alanlar ve kıyının yeniden tasarlanmasıyla hem kamu kullanımını destekleyen hem de Boğaz silüetini izlemeye olanak sağlayan mekanlar oluşturulmuştur. Kıyı alanında oluşturulan amfiler ile Beykoz'un en büyük zenginliklerinden olan su ile ilişkiyi artırırken, karşı kıyıyı seyretme imkânı sağlayan platformlar da kurgulanmıştır.

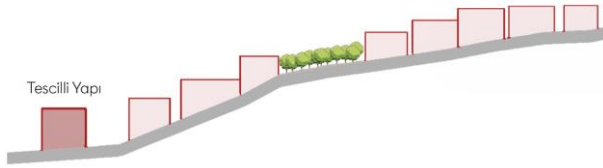
Şekil 5.14 Çalışma alanında silüetin Algılanması

Turistik Rota: Boğaziçi alanı için hazırlanan eylem programındaki 'Turizm Faaliyetlerinin Desteklenmesi' fikrinden yola çıkılarak Turizm Rotası belirlenmiştir. Çalışma alanında ve yakın çevresinde bulunan tarihi, kültürel ve doğal değerleri bir araya getiren rotadır. Tarihi, kültürel ve doğal değerlerin yanında, yeniden tasarlanmış alanlar da rotaya dahil edilmiştir. Yeniden düzenlenen ağaçlık alan ile doğal değerler ön plana çıkarılmış, içerisinde kurgulanan seyir terası platformu ile Boğaz silüetinin turistler ile buluşturulması hedeflenmiştir. Yeniden tasarlanan kıyı alanı da rotaya dahil edilmiş, turistlerin Beykoz ile Boğaz'ın bir arada algılamasını sağlamıştır. Yeniden tasarlanan kıyı alanında artırılan su ile etkileşim de artırılmıştır.

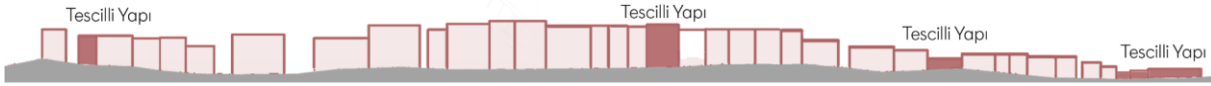

Şekil 5.15 Turistik Rota

Kat Adedi Düzenlemeleri: Önerilen fikir projesinde silüeti olumsuz etkileyen kat adetleri için düzenlemeler yapılmıştır. Düzenlemeler sonucunda kat adetleri arasında uyum yakalanmaya çalışılmıştır. Çalışma alanı içerisinde aynı yoldan cephe alan bir yapı, kendine en yakın olan tescillenmiş veya silüete uygun olarak belirlenmiş yapıdan referans alarak kat yüksekliğini belirleyecektir. Bu sayede yol aksı üzerindeki yapılar bir bütün olacak, silüete artı değer sağlayacaktır.

Şekil 5. 16 Eğimli Arazi Öneri Kat Adedi Yükseklikleri

Şekil 5. 17 Öneri A-A' Kesiti Kat Adedi Yükseklikleri

Kentsel Tasarım Rehberi: Boğaziçi Alanı için hazırlanan eylem programında, silüet ve imaj değerlerinin korunması ve gelecek nesillere daha iyi şekilde aktarılması için kentsel tasarım rehberi hazırlanması üzerine strateji geliştirilmiştir. Beykoz Çalışma alanı için farklı meslek dallarından uzmanlardan oluşan ekip kurulacaktır. Beykoz'un sahip olduğu yöresel yapılaşmalar incelenerek, restorasyon, yenileme veya yeniden inşa edilecek yapılara öncülük edecek kentsel tasarım rehberi oluşturulacaktır.

Kentsel tasarım rehberi elemanları başlıca; Yapı cephe kullanımları, zemin kaplamaları ve Kent mobilyaları ve sokak armatürlerinden oluşacaktır.

- **Yapı Cephe Kullanımları:** Yapı giriş kapıları, pencereler, garaj kapıları, bahçe duvarları, bahçe kapıları ve reklam panolarından oluşmaktadır.

Şekil 5. 18. Yapı Cephe Kullanımları Örnekleri (Kaynak: Kişisel Arşiv)

- **Kent Mobilyaları ve Sokak Armatürleri:** Sokak Aydınlatma Elemanları, Oturma elemanları ve Sokak Çöp Kovalarından oluşmaktadır. Önerilen kent mobilyaların tamamı Ahşaptan yapılmış kent mobilyaları kullanılacaktır.

Şekil 5. 19 Örnek Öneri Kent Mobilyaları ve Sokak Armatürleri

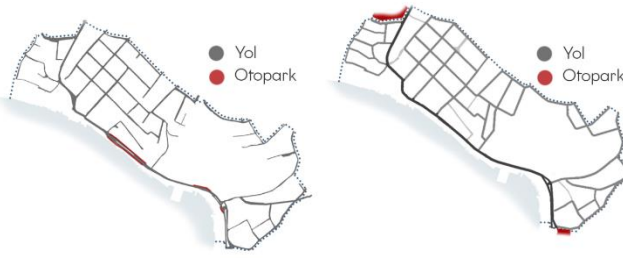
- **Zemin Kaplamaları:** Çalışma alanı genelinde modern, doğa dostu ve hareket kolaylığı sağlayan zemin kaplamaları kullanılacaktır. Bunlar; Geçirgen yüzeyli asfalt, Arnavut kaldırım taşı, geçirgen yüzeyli kaldırım taşı ve yumuşak beton zemindir.

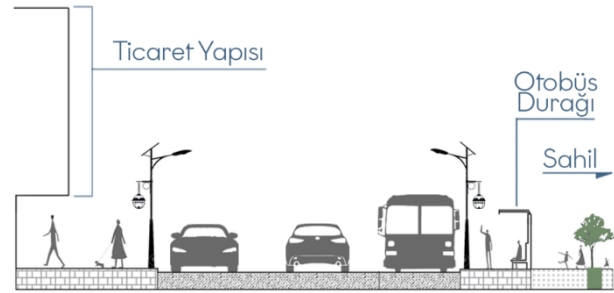
Şekil 5. 20 Önerilen Zemin Kaplamaları

Yol Kurguları: Önerilen yol kurgusunda, çıkmaz sokaklar sürekli hale getirilmiş, eğimden kaynaklı çözilemeyen çıkmaz sokaklar taşıt yolu olarak önerilmiştir. Yapılan yol düzenlemesiyle, taşıt yolları olabildiğince kısıtlanmış, yayalar için uygun hale getirilmiştir. Düzensiz genişleyen yollarla karşılanmaya çalışılan otopark ihtiyacı; taşıt yollarının daraltılması, bu şekilde yol kenarlarına değil çalışma alanı sınırında, Fevzi Paşa caddesi ve Çayır caddesi üzerinde bulunan otoparkların kullanılması önerilmiştir.

Çalışma alanı içerisindeki en geniş ve tek asfalt yol, Fevzi Paşa caddesi ile başlayıp, Çayır caddesi ile biten yoldur. Araçlar için 7 metre çift yönlü asfalt yol önerilerek araçların çalışma alanı içerisinde durmaması, yalnızca yanaşma noktalarında indi-bindi yapabilmeleri sağlanmıştır.

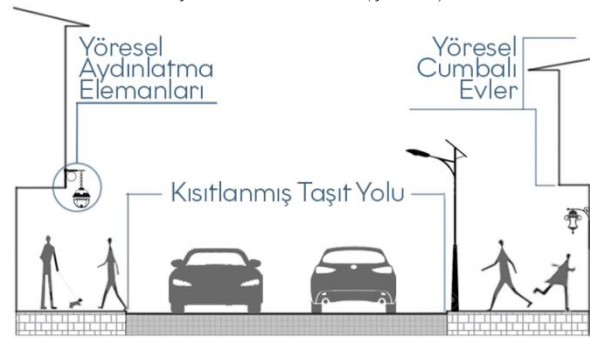

Şekil 5. 21 Mevcut (Sol) ve Öneri (Sağ) Yol Kurgusu

Şekil 5. 22 B-B Kesiti (Şematik)

Ana aks dışında kalan tüm yollar için en fazla 6 metre genişleyecek şekilde arnavut kaldırım taşı kullanılacak taşıt yolları önerilmiştir. Kaldırımlar, taşıt yollarından yalnızca 10 cm yükseklik verilecek şekilde önerilmiş, yaya hareketliliği kolaylaştırılmıştır.

Şekil 5. 23 C-C' Kesiti (Şematik)

Yapılan tasarım çalışmasında kıyı kullanımları önerilmiştir. Bu kullanımların genel tanımları bu şekildedir;

- Kültürel ve Sosyal Tesis: Kötü durumda olan yalıların restorasyonu yapıldıktan sonra kamuya hizmet edecek Sosyo-kültürel tesislerdir.
- Nostaljik Kayık İskelesi: Çalışma alanı kıyısı boyunca düzensiz olarak bulunan kayıkların bir araya toplanması için önerilmiş iskeledir.
- Suya inen Amfiler: Mevcut durumuyla balıkçı teknelerinin bağlanması için kullanılan betondan asma iskeleler yıkılmadan, güçlendirilmesi yapılarak su ile ilişkiyi sağlayacak platformlardır
- Suya inen rampa: İnsanların su ile ilişki kurmasını sağlayan ve Nostaljik Kayıkların yanaşması için önerilmiş rampa platformudur
- Asma Yaya Köprüleri: Tarihi yalıların su ile ilişkisini koparmadan yayanın kıyıdaki ulaşımını sağlamayan asma yaya köprüleridir
- Boğaz Silüeti Seyir İskelesi: Ağaçlık alan içerisinde Boğaz manzara noktası oluşturacak, karşı kıyıların silüetlerinin izlemeye olanak sağlayacak ahşap iskeledir
- Silüet izleme noktası: Mevcut halinin balıkçı teknelerinin bağlanması için kullanılan asma iskele korunup güçlendirilerek yakın çevredeki yalıların ve yapılaşmaların silüetinin su yüzeyinden seyredilmesi için önerilen asma platform
- Beykoz Logosu: Beykoz Meydanda Boğaz manzarasının en iyi algılanan noktasında, bir nevi Beykoz'un reklamının yapılmasına olanak sağlayan ve turist çekebilecek potansiyele sahip Beykoz Logosu
- Seyir Parkı: Eğimin fazla olduğu bölgede Boğaz manzarasının algılanabildiği boş parsellerde kurgulanmış seyir parkları
- İhtiyaç Kabinleri: Umumi Tuvaletler ve Bebek Bakım Odasından oluşan ihtiyaç kabinleridir.

KAYNAKÇA

- Aksoy, F. (2009). Kent Silüetinin Değerlendirilmesi: Boğaziçi Yerleşkesi Örneğinde İrdelenmesi.
- ALSAN, Ş. İstanbul'un ve Boğaziçi'nin Kentsel Niteliği Ve Sorunları. Uluslararası Beşeri Ve Sosyal Bilimler İnceleme Dergisi
- AYLANÇ, E. Beyoğlu Kumbaracı Yokuşu Sokağı'nın Korunması İçin Öneri Kentsel Tasarım Rehberi
- BİMTAŞ, (2008) Boğaziçi Öngörünüm Bölgesi Analiz Çalışması
- Boğaziçi Kanunu. (1983, 18 Kasım) Resmî Gazete (Sayı: 2960)
- Çoban, F. (2010). Karma Kullanımlı Gayrimenkul Geliştirme Projelerinin İstanbul Merkezi İş Alanları Örneğinde Analizi (Yüksek Lisans Tezi, Fen Bilimleri Enstitüsü)
- ELÇİ, T. (2016) 'Boğaziçi'
- İBB, (2016) İstanbul İli Silüet Çalışması
- İmar Kanunu. (1985, 03 Mayıs) Resmî Gazete (Sayı: 3194)
- İSTKA, (2014) 2014-2023 İstanbul Bölge Planı
- Kentsel Strateji, 2023 yılı İstanbul Vizyon Planı
- Lynch K. (1960) Kent İmgesi (Yapı Kredi Yayınları)
- Kozaman, S. (2007) Boğaziçi'nde Siluet ve Silüet Belirlenmesinde Fotogrametri (Yüksek Lisans Tezi). Yıldız Teknik Üniversitesi, Mimarlık Fakültesi, İstanbul).
- KÖSDAĞ, A. (2021) Kültürel Geleneğin Korunması Bağlamında Emirgân Mahallesinin İncelenmesi ve Boyacıköy Siluet Çalışması
- ÖNEM, A. B., KILINÇASLAN, İ. (2005) Haliç Bölgesinde Çevre Algılama Ve Kentsel Kimlik
- POLAT, S. (2018) Kültürel Miras Alanları İçin Kullanıcı Odaklı Bir Kentsel Tasarım Rehberi Modeli: Bursa Hanlar Bölgesi Örneği
- Salman, Y., & Kuban, D. (2010). Boğaziçi Tarihi Sit Alanının Yokoluş Süreci.
- Polat, S., (2018) Kültürel Miras Alanları İçin Kullanıcı Odaklı Bir Kentsel Tasarım Rehberi Modeli: Bursa Hanlar Bölgesi Örneği
- URL 1: tr.wikipedia.org/wiki/İstanbul_Boğaziçi (Erişim tarihi: 07.03.2022)
- URL 2: tr.pinterest.com/pin/74872412539850733/ (Erişim tarihi: 18.03.2022)
- URL 3: www.booking.com/landmark/tr/dolmabahce-palace.tr.html (Erişim tarihi: 18.03.2022)
- URL 4: tr.wikipedia.org/wiki/İstanbul_Boğaziçi (Erişim tarihi: 07.03.2022)
- URL 5: www.123rf.com/photo_67923533_london-skyline-silhouette-in-black-and-white.html (Erişim tarihi: 12.03.2022)
- URL 6: www.shutterstock.com/tr/image-vector/new-york-city-skyline-twin-towers-1 154359267 (Erişim tarihi: 12.03.2022)
- URL 7: google.com.tr/maps (Erişim tarihi: 06.04.2022)
- URL 8: <https://www.beykoz.bel.tr/> (Erişim Tarihi: 26.05.2022)